

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ФИЛОЛОГИЯ, ӘДЕБИЕТТАНУ ЖӘНЕ ӘЛЕМ ТІЛДЕРІ ФАКУЛЬТЕТІ

МЕЙІРІМ

(Ой-толғамдар, зерттеулер, естеліктер)

Белгілі ғалым, филология ғылымдарының докторы, профессор,
ҚР Жоғарғы мектебі Ұлттық ғылым академиясының академигі

Қансейіт Әбдезұлының

60 жылдық мерейтойына арналған

«ҚАЗІРГІ ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТТАНУ ҒЫЛЫМЫ МЕН
ӘДЕБИЕТ СЫНЫНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»

атты халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары

5 маусым 2013 жыл

– Мына мені ме?

– Иә сені.

Ырысбек ысқырып жіберді.

– Жоқ, жеңеше, басқасына көнсем де онысына көне алмастын.

Бригадирлігін желкемнің шұңқыры көрсін... Апырымай, а, мына мен, Ырысбек бригадирмін, ха-ха-ха... күлейін бе, жылайын ба?.. Ха-ха-ха... (С. Мұратбеков).

Тілде адамның жан дүниесінің сырына, түрлі эмоциялық күйіне байланысты философиялық ой, түйін, тұжырым түрінде келетін антонимдік контекстер де кездеседі. Мұндай контексте антоним сөздер сөйлемнің баяндауышы қызметін атқарады. Тілде осындай контекстердің қатарласып, жарыса қолданылу деректері жиі ұшырасады. Олар көбінесе нақыл сөздерде, фразеологиялық тіркестерде, поэзиялық туындыларда кездеседі. Мысалы,

Ашу – дұшпан, ақыл – дос;

Шабыспақ – оңай,

Табыспақ – қиын (Мақал).

Эмоционалды сөздердегі антонимдік мағына сөйлем ішінде барынша ашылады, олардың эмоционалдылығы ерекше сипат алады. Яғни олар тек қарама-қарсы қойылып қоймайды, сонымен бірге контексте эмоционалды мағынаны күшейту, толықтыру, нақтылау қызметтерін де атқарады.

Қорыта келгенде, адамның түрлі жағдаяттарға байланысты туындап отыратын көңіл-күйі тілдегі антонимия құбылысында өз көрінісін табады.

Әдебиеттер:

1. Болғанбайұлы Ә., Қалиұлы Ғ. Қазіргі қазақ лексикологиясы мен фразеологиясы. – Алматы: Санат, 1997. – 255 б.
2. Сырлыбаева Г. Қазақ тіліндегі қарсы мәнді фразеологизмдердің парадигмалары: Филол. ғыл. канд. дис. автореф. – Алматы: 2006. – 28 б.
3. Оралбаева Н., Мадина Ғ., Әбілқаев А. Қазақ тілі. – Алматы: Қазақ университеті, 1993. – 336 б.
4. Кеңесбаев І., Мұсабаев Ғ. Қазақ тілі. – Алматы: Мектеп, 1971. – 235 б.

Ж.С. Абаева,

Казахский национальный университет им. аль-Фараби

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ЯЗЫКА СОВРЕМЕННОЙ ПУБЛИЦИСТИКИ

Социально-политические перемены, происходящие в последние годы в нашей стране и в мире, заметно определяют языковое существование общества. На все изменения в общественном сознании наиболее чутко реагирует язык СМИ, отражая его состояние и влияя на его формирование. Он представляет собой культурный «срез» общества, поэтому тоже подвергается существенной трансформации.

Обращает на себя внимание тот факт, что статус речевой деятельности средств массовой информации в сознании общества постоянно растет. Если в XIX – первой половине XX веков авторитет художественной речи, поддержанный русской классической литературой, был чрезвычайно высок, то к концу XX – началу XXI веков ситуация коренным образом меняется. В обществе ослабевает интерес к художественной речи и в то же время его внимание теперь обращено к речевой практике СМИ, которые выступают «законодателями языковой нормы». Публицистика оказывает на современный литературный язык гораздо более сильное влияние, чем художественная литература. Уже очевидно, что она способствует расширению возможностей выражения литературного языка, увеличению потенциала интеллектуально- и эмоционально-оценочных средств. Такие качества языка СМИ, как гибкость, богатство, многообразие функций способствуют и развитию культуры. Таким образом, изменение «языкового вкуса эпохи» и формирование новых языковых норм происходит под воздействием перераспределения традиционных социально-эстетических функций между художественной литературой и публицистикой.

Одной из характерных особенностей современных СМИ является демократизация речевой практики. Этот процесс неразрывно связан с демократизацией общественной жизни. Проникновение в публичную речь и распространение в речевой практике самых разных слоев населения элементов жаргона, вульгаризмов, просторечия и пр. можно рассматривать как одну из форм реализации тенденции к демократизации русского литературного языка. Сегодня, отмечая общее снижение речевой культуры, исследователи склонны констатировать новый виток вульгаризации, жаргонизации, криминализации

Джаламова Ж.Б. Диалогические контексты М.М.Пришвина в дневниках путешествия по Казахстану	179
Ахметжанова А.И. Жанр как тип литературного произведения.....	181
Туребекова Р.С., Аманбаева Ю.К. Использование художественных текстов на занятиях по русскому языку	185
Әзизова Айнұр Қазіргі қазақ әдебиетінде мифтік көріністердің қолданылуы	187
Алдасугирова Д. Специфика драматического конфликта в драматургии Нины Садур	190

Төртінші бөлім
Қазіргі тіл білімінің өзекті мәселелері

Сағындықұлы Б. Түбіртек теориясының негіздері	195
Курдюмов В.А., «Теоретическое освещение разговорного синтаксиса: к постановке проблем»	204
Мадиева Г.Б., Койшигулова Д., Куличенко Ю.Д. Выражение согласия/несогласия в вербальной коммуникации казахов и русских в Казахстане	212
Момынова Б. Бейвербалды элементте мен олардың семиотикасы	218
Алтынбекова О.Б., Есимова Ж.Д. Қазақстанның орта білім беру жүйесіндегі тілдік басымдықтар динамикасы.....	221
Амирова Ж.Р. Роль субстантивированных прилагательных как концептов в казахском языке.....	224
Айсұлтанова Қ.А., Алиярова Л.М. Жаһандану дәуіріндегі тілімізге енген кірме өздердің қолданылуы және маңызы.....	227
Ибраева Ж.Қ. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ оқу үдерісіндегі «психолінгвистика негіздері» пәнін оқыту ерекшеліктері.....	230
Иманалиева Ғ. Қынуарбековна Эмоционалды тілдік бірліктердің қарама-қарсы мағынасы.....	232
Абаева Ж.С. Особенности развития языка современной публицистики	235
Аширова А. «Үштұғырлы тіл» ұлттық мәдени жоба.....	237
Шыныбекова А.К. Ұғымдар жүйесінің тілдік ерекшеліктері және терминологиялық прагматика	241
Өмірбекова Р., Нуртазина А., Мекебаева Л. Есімшелі анықтауыш жасаудағы сан есімдердің тіркесімділік қызметі туралы	244
Мулдағалиева А.А. Терминология родства как феномен национальной культуры	246
Бектурова Э.К. Формирование межкультурной компетенции студентов в процессе обучения иностранному языку	249
Турумбетова Л.А. Роль стереотипов в межкультурной коммуникации	250
Серикбаева С. З., Карашина Г.Т., Оразаева Г.Т. Знакомство с американской и английской литературой через СРС	253
Атабаева Ф. К., Атабаева Г.К., Халенова А.Р., Иноязычное образование на основе информационно-коммуникационных технологий в неязыковых вузах	255
Айтбакина С.С., Тлеугабылова З.А., Мурумбаева Г.А. Типичные ошибки устной речи и способы их исправления	258
Исенғалиева Г.Х., Юрпольская В.А. Конкурс по английскому языку– стимул повышения уровня знания студентов.....	260
Оразаева Г.А. Один из видов литературных связей. М. Курманов и его перевод с немецкого на казахский язык.....	261
Akimbekova M. A., Abdikarimova Zh., Eshtaeva N. A., Toleukhan Zh. Using Poems in Teaching English	265
Гумарова Ш.Б., Баймуратова И.А. Ағылшын тілінен қазақ тіліне аударма жасау жұмысының кейбір мәселелері	267
Тастемирова Б.И. Художественные тексты в обучении иностранному языку	269
Илахунова Д.Д., Саякова Б.М. Лингво - методическая характеристика средств метакоммуникации в аргументативном дискурсе	272
Рыскеева Б.Д., Бекалаева А.О., Алмабаева Г.Б. Методические задания по развитию навыков устной речи	274
Баянбаева Ж.А., Тугеева Н.К. К вопросу о преемственности в содержании филологического образования.....	277
Карабаева Б.Н., Бурова Т.В. Актуальность перевода газетно информационного материала при обучении иностранному языку	279
Жаңабекова М., Еденова С. Қазақ тіліндегі откен шақтың ішкі мағыналық бөлінісі және оның іс-әрекет мезгілдерімен берілуі.....	282